

Magyar és a cigány nők gyermekvállalása

Harjánné Brantmüller Éva, Szieberth Roxána, Karácsony Ilona

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet
Védőnői és Prevenció Tanszék

Összefoglalás

Bevezetés: Népszégyfogyásunkon belül a nem cigány lakosság fogyásával párhuzamosan a legnagyobb nemzeti kisebbségünk, a cigányság száma növekszik. A cigánykultúra sajátosságainak ismerete a védőnők számára elengedhetetlen.

Célkitűzés: A vizsgálat célja feltárni és összehasonlítani a cigány és magyar édesanyák tervezett és megszületett gyermekszámának alakulását és néhány befolyásoló háttértényezőt.

Anyag és módszer: A célcsoporton belül kényelmi mintavétellel történt az anonim adatgyűjtés, saját szerkesztésű kérdőív segítségével. A vizsgálat célcsoportját 113 fő 15-35 éves, magyar (n=68) és cigány (n=45) édesanya képezte, akik már rendelkeznek legalább egy vészerinti gyermekkel. Az elemzés χ^2 próbával és Fisher féle egzakt teszttel.

Eredmények: A tervezett ($p=0,002$) és megszületett gyermekek ($p <0,001$) számának alakulására jelentősen hatott az etnikai hovatartozás. A magyar anyák kevesebb gyermeket terveztek és szültek. A kiskorúként történő gyermekvállalás a cigány nőknél fordult elő gyakrabban ($p <0,001$). Az első várandósság alatti kedvezőtlen anyagi helyzet, a várandósság során folytatott dohányzás, a tanácsadásokon való rendszertelen megjelenés a cigány édesanyákra volt jellemzőbb ($p <0,001$). A gyermekvállalási hajlandóságot a lakhatási körülmények ($p <0,001$), valamint az anyagi helyzet ($p <0,001$) a cigány nőknél befolyásolta jelentősebben. A jövőben a magyar édesanyák számottevően többen terveznek gyermeket.

Kulcsszavak: cigány-, magyar anyák, gyermekvállalás, védőnő

Factors behind giving birth among Hungarian and Gypsy women

Summary

Introduction: While the population of Hungary is decreasing, the number of Gypsies our biggest national minority is increasing. It is necessary for the health visitors to get to know the particularities of the Gypsy culture.

Aims: The aim of the research is to explore and compare the difference between the number of planned and born children concerning Gypsy and Hungarian mothers, and the factors that have an effect on this situation.

Material and method: Anonym data collection took place with non-random sampling within the target group with a self-made questionnaire. The target group of the research consisted of 113 fertile (15-35 years old) mothers (Hungarian (n=68) and Gypsy (n=45)) who had at least one biological child. Analysis was made with χ^2 test and with Fisher's Exact test.

Results: Sociological background had a huge effect on the difference between the number of planned (p=0,002) and born children (p <0,001). Hungarian mothers planned and gave birth to less children. Underage women having a child was more common among Gypsies (p <0,001). Unfavourable financial situation during the first pregnancy, smoking during pregnancy, and casual participation in the guidance were more common among Gypsy women (p <0,001). Housing conditions (p <0,001) and financial situation (p <0,001) had a huge effect on the will to have children especially among Gypsy women. Significantly more Hungarian mothers plan to have children in the future.

Keywords: Gypsy, Hungarian mothers, having children, health visitor

Irodalom

1. 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól. Magyar Közlöny, **2011**; 154: 37866-37949.
2. Forray R. K. Cigány kisebbségi oktatáspolitiká. *Educatio*, **1999**; 2: 223-234.
3. Kanalas Sz. Gyermekvállalás és szociális helyzet összefüggéseinek vizsgálata egy adott település roma közösségeiben. *Védőnő*, **2011**; 4: 9-11.
4. Forray R. K., Hegedűs T. A. Cigány gyermekek szocializációja. Budapest - Aula-OMIKK **1998**; 371-373.
5. Angyal M. A nő szerepe a cigány közösségben, illetve ezen szerepvállalás különböző társadalmi megítélésének lehetséges okai. *Védőnő*, **2011**; 2: 20-23.
6. 2011. évi CXCV. törvény - a nemzeti köznevelésről. Magyar Közlöny, **2011**; 162: 39622-39694.
7. Forray R. K., Pálmáiné O. A. Hátrányos helyzetű vagy kulturális kisebbség – Cigány programok. *Educatio*, **2010**; 1: 75-87.
8. Széibert O. A házasság és jogi ellenpontja, az élettársi kapcsolat: szövetség vagy szerződés? *Társadalomkutatás*, **2012**; 4: 343-357.
9. Kapitány B., Spéder Zs. Gyermekvállalás. In: Monostori J., Óri P., S. Molnár E., Spéder Zs. eds. *Demográfiai Portré*. Budapest - KSH Népeségtudományi Kutatóintézet **2009**; 29-40.
10. Szalma I., Takács J. A gyermektelenséget meghatározó tényezők Magyarországon. *Demográfia*, **2012**; 1: 44-68.
11. Kemény I. A magyarországi cigány népesség demográfiája. *Demográfia*, **2004**; 3-4: 335-346.
12. Husz I. Alacsony végzettség – sok gyerek. A magas termékenység néhány területi és etnikai aspektusáról. *Demográfia*, **2011**; 1: 5-22.
13. Janky B. A gyermekvállalás időzítése a cigány nők körében. *Beszélő*, **2005**; 1: 72.
14. Szabóné K. J. Családgondozás – krízisprevenció. Budapest - Medicina Kiadó **2004**; 311-314.
15. Fogarasi, G. A. A dohányzás, mint leggyakoribb egészségkárosító magatartásforma hatása a koraszülések kialakulására és a gyermekek egészségére. *Magyar Onkológia*, **2010**; 54: 188.
16. Adamik M. Lehetséges-e kritikai demográfia? *Demográfia*, **1999**; 3-4: 1-9.
17. Kopp M. A gender kutatások népegészségügyi és demográfiai jelentősége. *Mentálhigiéne és Pszichoszomatika*, **2010**; 4: 243-254.
18. Spéder Zs. Gyermekvállalás és a párkapcsolatok átalakulása. In: Kolosi T., Tóth I. Gy., Vukovich Gy. eds. *Társadalmi riport*. Budapest - TÁRKI, **2004**; 137-151.
19. Deutsch K., Lampek K., Betlehem J., Bánfai B. és mtsai. Rizikó- és protektív tényezők a családban. *Képzés és Gyakorlat*, **2015**; 1-2: 49-67.
20. Bánfai B., Betlehem J., Deutsch K., Jeges S. és mtsai. Szülők gyermekneveléssel kapcsolatos attitűdjének felmérése, a 0-7 éves korú gyermekek alapellátásával kapcsolatos elvárásainak elégedettség-felmérése, szociológiai/szociálpszichológiai típusú felmérés és elemzés. Budapest - OTH **2014**; 158-176.
21. Forray R. K. Cigány egészség, cigány betegség. *Educatio*, **2013**; 2: 177-186.
22. Neményi M. Cigány anyák az egészségügyben. Budapest, Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal **1998**;
23. D. de Anda. Bicultural Socialization: Factors Affecting the Minority Experience. *Social Work*, **1984**; 2: 101-107.